

2301000401030002
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
MASTER OF ARTS EXTERNAL PART-1
SANSKRIT PAPER -3
INDIAN PHILOSOPHY INTRODUCTION -LEVEL 3

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 100]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination :**MASTER OF ARTS EXTERNAL PART-1**
  - b. Name of the Subject :**SANSKRIT PAPER-3 INDIAN PHILOSOPHY INTRODUCTION-LEVEL 3**
  - c. Subject Code No :**2301000401030002**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમેતેપાંચ)

20

Answer in brief: (Any five)

1. વૈદિક દર્શનો અને અવૈદિક દર્શનો કેટલા છે? કયાકયા?
How many Vaidik darshana and aavidikdarshana are there?
2. યોગસૂત્રના કેટલા વિભાગ છે? કયાકયા?
How many Parts of yogsutra are there ? Name then.
3. ચિત્તના કેટલા રૂપો છે? કયાકયા?
How many forms chitta are there ? Name then.
4. ધારણા અને ધ્યાનમ્ કોને કહેવાય છે?
What is ધારણા and ધ્યાનમ્?
5. મનુસ્મૃતિની પુષ્પિકા લખો.
Write Pushpika of Manusmriti?

6. વિવાહના કેટલા પ્રકારો છે? કયાકયા?
How many types of marriage are there ? Name then.

7. 'નૃયજ્ઞ' યજ્ઞનો અર્થ સમજાવો.
Explain the meaning of 'નૃયજ્ઞ'.

Q.2 (અ). સૂત્ર સમજાવો. (ગમે તે બે) 10
Explain the following Sutras (Any two)

1. તપઃસ્વાધ્યાયેશ્વરપ્રણિધાનાનિ ક્રિયાયોગઃ।
2. દુઃખાનુશયી દ્વેષઃ।
3. વિવેકચ્છાતિરવિપ્લવા હાનોપાયઃ।
4. સ્થિરસૂખમાસનમ્।

(બ). શ્લોકો સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે) 10
Explain the following with Translation : (Any two)

1. ગુરુણાનુમતઃ સ્નાત્વા સમાવૃતો યથાવિધિ।
ઉદ્વહેત દ્વિજો માર્યા સવર્ણો લક્ષણાન્વિતામ્।।
2. યો યસ્ય ધર્મ્યો વર્ણસ્ય ગુણદોષો ચ યસ્ય યૌ।
તદ્ધઃ સર્વ પ્રવક્ષ્યામિ પ્રસવે ચ ગુણાગુણાન્।।
3. સહોમૌ ચરતાં ધર્મમિતિ વાચાઽનુભાષ્ય ચ।
કન્યા પ્રધાનમભ્યર્ચ્ય પ્રાજાપ્રત્યો વિધિઃ સ્મૃતઃ।।
4. જામાયો યાનિ ગેહાનિ શપન્ત્યપ્રતિપૂજિતાઃ।
તાનિ કૃત્યાહતાનીવ વિનશ્યન્તિ સમન્તતઃ।।

Q.3 યોગનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ અંગે ચર્ચા કરો. 20
Discuss in detail the rise and development of 'Yoga'.

અથવા
OR

Q.3 મનુસ્મૃતિ અનુસાર “વિવાહનાપ્રકારો”ની વિગતે ચર્ચા કરો. 20
Discuss in detail ‘વિવાહપ્રકારઃ’ according to મનુસ્મૃતી :।

Q.4 યોગદર્શનના તાત્વિક સિધ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. **20**
Explain the Philosophy Principles of યોગદર્શનમ્।

અથવા
OR

Q.4 મનુસ્મૃતિ (અધ્યાય-૩)માં નિરૂપિત વિષયવસ્તુની સવિસ્તૃત ચર્ચા કરો. **20**
Discuss the themes of 'Manusmriti - Adhyaya – 3'.

Q.5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) **20**
Write Short notes : (Any two)

1. પતંજલિના જીવન વિષયક દંતકથાઓ
The fables based on the life of Patanjali.
2. આષ્ટાંગયોગઃ|
Astang Yoga
3. પંચમહાયજ્ઞઃ|
Panchmahayagya
4. મનુસ્મૃતિ (અધ્યાય-૩)માં નિરૂપિત સ્ત્રી સન્માનની ભાવના
Female consciousness in 'Manusmriti - Adhyaya – 3'.

*****